

УДК 378:[373.2.011.3-51:316.46]

Товканець Оксана,
Плескач Мар'яна

ЛІДЕРСЬКІ ЯКОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

В статті обґрунтовано роль лідерських якостей у професійній діяльності педагогічних працівників дошкільної установи. Представлено результати опитування щодо усвідомлення педагогічними працівниками ролі лідерських якостей в управлінській діяльності керівництва закладом дошкільної освіти. Зроблено висновок, що педагогічні працівники повинні постійно вдосконалюватися та розвивати лідерські якості через самоосвіту, ознайомлення з новітніми освітніми і управлінськими технологіями, зміну способів мислення тощо.

Ключові слова: лідерство, педагогічні працівники, заклад дошкільної освіти.

Постановка проблеми. Місією управління освітніми закладами стає менеджмент інновацій, генерування й реалізація нових ідей та освітніх ініціатив. Відповідно новий підхід в українській освіті потребує і педагога нової формації, педагога-лідера, який є ініціатором і творцем нового, цікавого й захопливого, уміє інтегрувати ідеї, технології і управління, мотивує і надихає; може створити професійну команду однодумців, здійснює внутрішню та зовнішню комунікації, створює умови для свободи думки й дії, створює розвивальне освітнє середовище, сприяє ініціативі підлеглих та вихованців, громади, сприяє саморозвитку всіх суб'єктів освітнього процесу, навчається сам і створює колектив, який постійно вчиться, має високий рівень відповідальності за прийняті рішення і результати роботи освітнього закладу, має високий емоційний інтелект.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти та проблеми підготовки керівників ЗДО до професійної управлінської діяльності в системі післядипломної педагогічної освіти, діяльності районних (міських) методичних центрів та відділів освіти з організації методичної роботи з педагогічними працівниками ЗДО розкрито у працях Л. Баландіної, Л. Васильченко, Б. Гадзецького, О. Зайченко, Г. Закорченної, О. Корнеєвої, Л. Пісоцької, Л. Поздняк, В. Пуцова, К. Старченка, О. Фунткової, Р. Шаповала, Л. Шемятихиної. Теоретико-методичні основи управління навчальними закладами висвітлені у працях Ю. Алфьорова, Б. Гершунського, Ю. Конаржевського, В. Маслова, А. Мойсеєва, М. Поташнік, В. Сімонова, Є. Тонконової, Є. Хрикова, Т. Шамової та ін. Проблеми підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності досліджували Т. Білобровко, Л. Даниленко, І. Ковчина, В. Крижко, Т. Махиня, О. Романовський, Л. Сергеева, О. Товканець, А. Шегда та інші.

У роботах науковців та публікаціях достатньо повно висвітлено особливості в організації методичної роботи з керівниками ЗДО у міжкурсовому періоді та подано деякі рекомендації щодо її вдосконалення, проте в них не знайшли свого відображення сучасні тенденції розвитку управлінських компетенцій педагогічних працівників, зокрема лідерських якостей, закладів дошкільної освіти та освіти загалом.

Мета статті обґрунтувати особливості лідерських якостей та їх роль у професійній діяльності педагогічних працівників дошкільних установ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Управління сучасним навчальним закладом передбачає розвиток та активне функціонування широкого спектра управлінських умінь керівника, педагогів-лідерів, управлінський потенціал яких є провідною умовою досягнення нового, більш високого рівня функціонування ЗДО. Відтак робота з підвищення кваліфікації з метою розвитку управлінських компетенцій стає необхідною умовою підвищення результативності функціонування і розвитку дошкільної установи [2] стандартного набору якостей, якими повинні володіти лідери. На думку дослідників означеного питання, лідер має перебувати в постійному пошуку нових ідей та рішень, бути комунікабельним, різнобічно розвиненим, уміти переконувати і вселяти віру, володіти здатністю цілепокладання [3]; бути здатним приймати самостійні рішення та відстоювати їх, уміти стратегічно мислити та планувати, прагнути розвивати ініціативність підлеглих, із готовністю сприймати нові вимоги [4]; прагне вести за собою, має мотиваційну першість, впливовий, занурений у свою справу, захоплений нею, компетентний, креативний, психологічно стійкий, здатний до адекватної самооцінки й саморегуляції, постійно самовдосконалюється [5] тощо. У різних ситуаціях ефективні лідери виявляють різні особистісні якості, але на рівні ділових здатностей їх об'єднує багато спільного.

У межах нашого дослідження вихователям, методистам і керівникам ЗДО було запропоновано анкетування, першим запитанням у якому було таке: «Чи має сучасний керівник навчального закладу бути лідером у колективі?» Діагностикою було задіяно керівників ЗДО, методистів ЗДО, вихователів груп. Результати анкетування подано на рис. 1.

Як видно із представленої діаграми, методисти (100%) та основна частина керівників ЗДО (83,3%) розуміють: керівник має бути лідером. Із цією точкою зору погоджується більшість вихователів (60 %), третина (27,8%) вважає, що таке поєднання не є необхідним; відсутність лідерських якостей у керівника визнає можливим лише 1% респондентів.

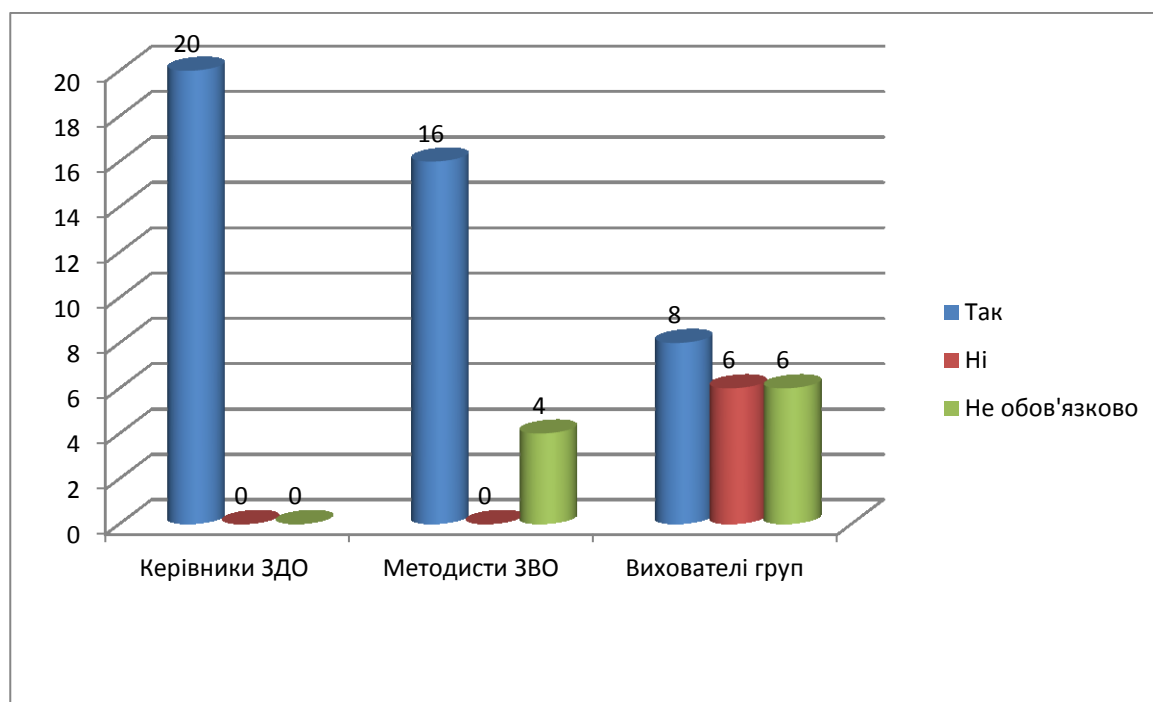

Рис. 1. Розподіл відповідей на запитання «Чи має бути лідером керівник?»

У другому запитанні анкети керівникам ЗДО було: чи вважають вони себе лідерами, а методистам та вихователям – чи вважають вони своїх керівників лідерами.

Результати опитування (рис. 2) засвідчують, що основна частина керівників ЗДО (85%) вважає себе лідерами свого колективу. Незначна і при цьому однакова кількість респондентів (15%) визнали себе суто керівниками або залишили запитання без відповіді. Щодо методистів – лідерські якості своїх керівників оцінили 75% опитаних. Відсоток вихователів, які бачать лідера у своєму керівникові, виявився значно меншим – 55,3%, труднощі з відповіддю мали 5%.

За результатами дослідження можна стверджувати, що переважна більшість педагогічних працівників розуміють, що для ефективного управління керівник освітнього закладу повинен володіти необхідними лідерськими якостями і потребують такого керівника. На думку А. Менегеті [3] лідер від народження має певні задатки, але це не означає, що ця людина лідером обов'язково стане. Щоб стати лідером, потрібно досягти відповідного рівня культури й освіти, мати здатність долати стереотипи, знати свій прихований потенціал. Лідерство – це, насамперед, робота над собою.

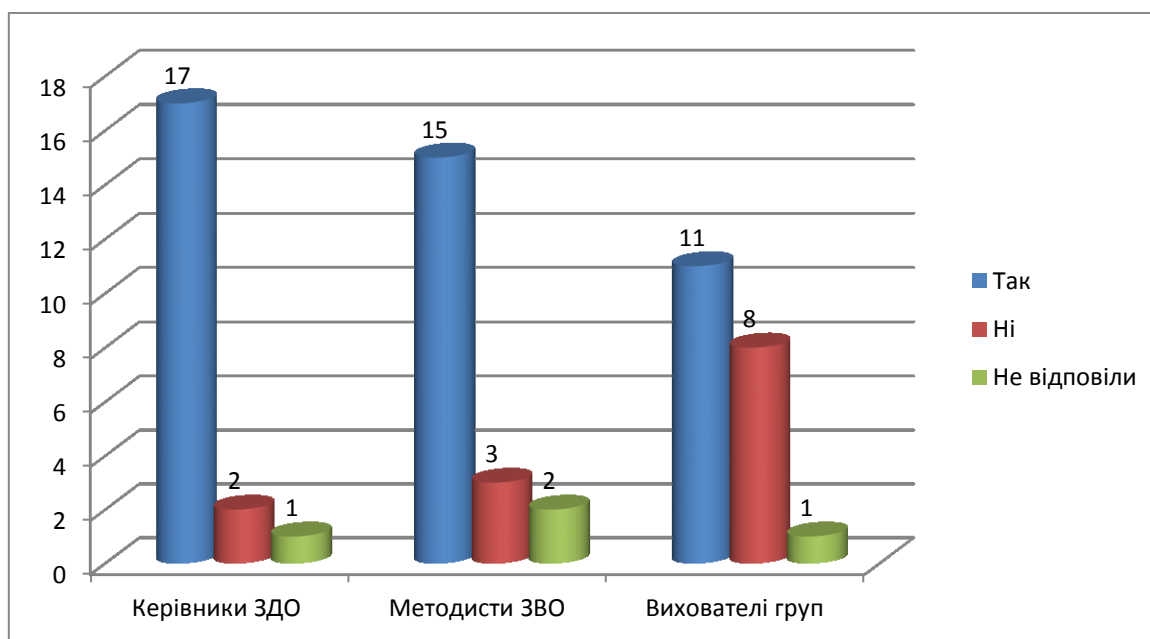

Рис. 2. Розподіл відповідей на запитання «Чи є керівник лідером?»

М. Фоллет [7] у працях про лідерство також стверджує, що не існує природжених лідерів: лідера формують ціль і підлеглі, відносини між якими мають бути партнерськими.

П. Сенге відповідаючи на запитання «Як формуються лідери?», стверджує: «Таких людей узагалі не можна створити, тому що вони створюють себе самі» [5, с. 45]. Слушною є думка В. Громового, що «незнання основ управління, недостатня освітня наполегливість, недостатня харизматичність не дозволяють керівникам і педагогічним працівникам перейти від сходинки, яка називається «посада» до сходинки – професія і покликання: «лідер освіти» [1].

Висновки. Педагогічних працівників, методистів, керівників ЗДО потрібно навчати методам ефективного лідерства; вони повинні постійно вдосконалюватися. Найбільш поширеними напрямками розвитку лідерських здатностей є самоосвіта й самооцінювання, розширення світогляду через ознайомлення з новітніми освітніми технологіями, зміну способів мислення, накопичення досвіду вирішення творчих, педагогічних і управлінських завдань, що можуть бути предметом подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Громовий В. Якою має бути нова роль директора школи в умовах трансформації освіти в Україні URL : <http://education-ua.org/ua/draft-regulations/239-yakoyu-mae-buti-nova-rol-direktora-shkoli-v-umovakh-transformatsiji-osviti-v-ukrajini>

2. Махиня Т. А. Тенденції розвитку управлінських умінь керівників дошкільних навчальних закладів в умовах інформатизації освіти URL : <https://www.narodnaosvita.kiev.ua/127>.

3. Менегетти А. Психология лидера. Изд. 4-е, дополненное. Москва : ННБФ «Онтопсихология», 2004. 256 с.
4. Менеджмент керівників закладів дошкільної і початкової освіти / Шоутен Т.Д., Даниленко Л.І., Зайченко О.І., Софій Н.З. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком». Київ : СПД-ФОК С. Парашин, 2009. 112 с.
5. Сенге П. П'ята дисципліна: мистецтво і практика організації, котра самонавчається. Київ : Олімп-бізнес, 2011. 408 с.
6. Товканець О.С. Психологічні засади управлінської культури педагога. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2018. Випуск 1 (43). С. 246–250.
7. Фоллетт Мэри Паркер и динамичный менеджмент
URL: http://dps.smrtlc.ru/Sheldrake/08_Follett.htm

Товканець Оксана, Плєскач Марьяна
ЛИДЕРСКИЕ КАЧЕСТВА В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ РАБОТНИКОВ ЗАВЕДЕНИЯ
ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

В статье обоснована роль лидерских качеств в профессиональной деятельности педагогических работников дошкольного учреждения. Представлены результаты опроса по осознанию педагогическими работниками роли лидерских качеств в управленческой деятельности руководства учреждением дошкольного образования. Сделан вывод, что педагогические работники должны постоянно совершенствоваться и развивать лидерские качества через самообразование, знакомство с новейшими образовательными и управленческими технологиями, изменение способов мышления и тому подобное.

Ключевые слова: *лидерство, педагогические работники, учреждение дошкольного образования.*

Tovkanets Oksana, Pleskach Mariana
LEADERSHIP QUALITIES IN THE PROFESSIONAL ACTIVITY OF
PEDAGOGICAL WORKERS OF THE INSTITUTION OF PRESCHOOL
EDUCATION

The role of leadership qualities in the professional activity of pedagogical staff of a pre-school institution is substantiated in the article. The results of the survey on the awareness of the role of leadership qualities in the activities of the management of the pre-school education institution are presented. It is concluded that teaching staff should constantly improve and develop leadership qualities through self-education, familiarization with the latest educational and management technologies, changing ways of thinking, etc.

Keywords: *leadership, teaching staff, pre-school education institution.*

УДК 373.5-028.7 (477) 2019/2020

Турянця Василь,
Турянця Вікторія

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: НОВАЦІЇ 2019/2020 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ ТА ПРАВОВІ НОРМИ

Автори проаналізували нові нормативно-правові документи, що з'явилися в період літніх канікул, розкрили їх суть та зацентрували увагу на запровадженні новацій у 2019/2020 навчальному році в новій середній освіті.

Ключові слова: нова українська школа, новації, нормативно-правові акти.

Постановка проблеми. Реформування освіти в Україні набуває все більш чітких рис на різних рівнях. Особливо це проявляється на рівні повної загальної середньої освіти, метою якої зазначено в ст.12 Закону України «Про освіту» є всебічний розвиток виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадської активності. Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності, пов'язаної з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя з усвідомленням рівних прав і можливостей [1].

Аналіз досліджень і публікацій. Повна загальна середня освіта має три рівні (початкова освіта, базова середня освіта та профільна середня освіта), є обов'язковою і здобувається в інституційних або індивідуальних формах, визначених законодавством. Державна політика у сфері освіти та принципи освітньої діяльності (ст. ст.4, 5, 6 Закону України «Про освіту») спрямовані на задоволення потреб людини та суспільства. Освіта є державним пріоритетом, що забезпечує інноваційний, соціально-економічний і культурний розвиток суспільства, вона реформується за принципом рівних можливостей для всіх. Принципи освітньої діяльності (людиноцентризм, верховенство права, забезпечення універсального дизайну та розумного пристосування, різноманітності освіти) спрямовані на реалізацію особою своїх прав і обов'язків. Держава створює умови і гарантує всім громадянам та іншим особам, які перебувають в Україні на законних підставах, право на безоплатне здобуття повної загальної середньої освіти відповідно до стандартів освіти та забезпечення підручниками.

За канікулярний період між завершеним 2018/2019 навчальним роком і початком нового 2019/2020 було прийнято низку нормативно-правових документів, положення яких реалізуються вже із 1 вересня 2019 року. Серед них такі: Положення про інституційну форму здобуття загальної середньої